

Nr 576.

Av herr **Johansson** i Stockholm **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 142, med förslag till förordning om särskilt bidrag till producent av svensk film, m. m.

En jämn och fortlöpande produktion av konstnärlig svensk kvalitetsfilm och god underhållningsfilm är ett allmänt svenskt kulturintresse. Den är av alldeles särskild betydelse i nuvarande tid, då den fortgående amerikaniseringen hotar att ödelägga vår svenska särart och vår svenska kultur. Siffrorna i Kungl. Maj:ts proposition nr 142 vittna på ett skrämmande sätt om den amerikanska filmproduktionens dominans på våra svenska biografier. De bli ännu mer skrämmande då man betänker, att den amerikanska filmen till största delen består av ohejdad krigspropaganda, råa kriminal- och gangsterfilmer samt andefattigt och verklighetsfrämmande standardgoods från drömfabrikerna i Hollywood.

Den svenska filmen är otvivelaktigt för närvarande inne i en kris, även om filmbolagens produktionsstrejk måste betecknas som en tidsbegränsad taktisk påtryckningsaktion för att nå vissa syften. Även om en viss förbättring ägt rum på senare tid tala de sjunkande besökarsiffrorna ett språk, som bör uppmärksammas. En av orsakerna är enligt vår mening att filmproduktionen i Sverige och i alla kapitalistiska länder blivit ett spekulationsobjekt, där producenterna och kapitalägarna sökt göra så mycket pengar som möjligt på underhållig standardfilm efter den gängse hollywoodschablonen. Så småningom har publiken tröttnat på standardiseringen och verklighetsflykten och den eviga upprepningen av samma tema. Stjärnkulten och den lysande reklamen ha icke i längden kunnat överskylla den inre tomheten. Publiken har tunnats av.

Den andra lika betydelsefulla orsaken är att den stora allmänheten i denna dyrtid helt enkelt inte har råd att gå på bio i samma utsträckning som förr. Filmen var tidigare ett billigt folknöje för de stora massorna. Nu har den, icke minst genom den svenska regeringens skattepolitik, avsevärt fördyrats. Genom rundfrågor till svenska arbetarfamiljer ha vi erfarit, att många som tidigare varit vana att söka avkoppling på bio en gång i veckan numera knappast kunna unna sig detta nöje en gång i månaden eller en gång i kvartalet. Den höga nöjesskatten ökar avsevärt de förut höga biljettpriserna.

Vi uppleva därför ett av de sällsynta tillfällena, då vår nuvarande regering föreslår partiell restitution av en redan beslutad skatt för att stödja en produktion som temporärt upphört just på grund av skattepolitiken. Det kan synas följdriktigt att statsmakten på detta sätt söker bota den skada som den själv åstadkommit. Vi ifrågasätta emellertid, om den föreslagna 20-procentiga restitutionen av de statliga nöjesskatteintäkterna på svensk film till förmån för filmproducenterna är det bästa och lämpligaste sättet att stödja den svenska filmproduktionen. Enligt förslaget skola 2,3 miljoner av de årliga skatteintäkterna utan kvalitetsprövning överföras till de svenska filmproducenterna. Däremot blir den svenska filmen lika dyr och svåråtkomlig för publiken som förr. I detta avseende erhåller den svenska filmen ingen förmån framför den utländska och framför allt den amerikanska filmen som dominerar marknaden.

Film- och teaterarbetarnas fackförening har i ett sakligt starkt och väl-motiverat yttrande påvisat att ett statsunderstöd av denna form framför allt blir ett stöd åt de stora filmbolagen med egna biografkedjor, vilka skördat goda profiler även under filmkrisen. Eventuella förluster på enskilda inspelningar ha täckts med bred marginal av inkomsterna från kedjans biografer. Stödet i denna form går delvis till de storbanker som finansiera dessa företag. Ett stöd till SF blir i verkligheten ett stöd till Skandinaviska banken. Understödet storlek blir vidare beroende av det inspelade beloppet. Under de senaste åren ha ett par sjunde klassens farsor, byggda på den kolorerade pressens seriegubbar, gett de största biljett- och nöjesskatteintäkterna. Den föreslagna stödformen sätter Kronblom, Ås-Nisse och 91:an Karlsson i förmånsställning gentemot Swedenhjelm, Fröken Julie och I främmande hamn.

Den från många håll föreslagna kvalitetsprövningen är också ett känsligt och svårbemästrat kapitel. Vi ha inget större förtroende till institutioner av den typ, som i sådant fall sannolikt skulle bli de avgörande, när det gäller att bedöma kvaliteten.

Då stödet skall utgå i form av restitution av skattemedel på svensk film ligger en viss följdriktighet i tanken att influten skatt på svensk film helt enkelt återbetalas. Den borde då enligt vår mening återbetalas till dem som verkligen betalt den, nämligen till publiken. Det bästa är emellertid att aldrig ta ut skatten.

Den kommunistiska riksdagsgruppen har upprepade gånger yrkat avslag på nöjesskatten och en rad andra indirekta skatter som tungt drabba den stora massan. Vi ha yrkat avslag på de från Amerika beordrade upprustningsanslagen och andra onödiga anslag. Därigenom och genom att vi föreslagit andra former för skatteuttagningen, som skulle lägga de tyngsta skattebördorna på de mest bärkraftiga skikten, ha vi anvisat en väg att undgå dessa indirekta skatter. Dessa förslag ha hittills inte vunnit riks-

dagens bifall, och de kunna icke göras aktuella på nytt i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 142, som uteslutande berör stödet åt svensk filmproduktion, utom då de direkt beröra propositionen.

Ett slopande av nöjesskatten på svensk film skulle ge en påtaglig fördel gentemot de utländska filmer, som nu dominera marknaden. De breda lagrens möjlighet till en stunds avkoppling genom ett biografbesök skulle underlättas. Publikströmningen till de nöjesskattefria svenska filmerna skulle avsevärt ökas på grund av de billigare biljettpriserna. Publiken skulle vinna den största fördelen, och en avsevärd förskjutning av publik-siffrorna till förmån för den svenska filmen skulle äga rum. Man kan med visshet förutsätta att detta skulle medföra en sådan höjning av producenternas inkomster, att alla andra stödformer för svensk film bleve överflödiga.

Om det trots detta skulle visa sig nödvändigt, äro vi för vår del beredda att därutöver förorda statligt ekonomiskt understöd i andra former för inspelning av högklassig konstnärlig svensk film samt av kulturellt och vetenskapligt värdefulla kortfilmer.

Med hänvisning till ovanstående föreslå vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att nöjesskatten slopas från och med den 1 juli 1951 vid alla biografföreställningar, i vilka svensk film ingår till minst 90 procent.

Stockholm i april 1951.

Gustav Johansson.

Erik Karlsson.

H. Hagberg.